

Bölüm 6

FİNANSAL GELİŞMİŞLİK DÜZEYİ İLE EKONOMİK BÜYÜME ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ: GELİR DÜZEYLERİNE DAYALI KÜRESEL BİR ANALİZ

Önder BÜBERKÖKÜ¹
Celal KIZILDERE²

GİRİŞ

Dünya ekonomileri açısından istikrarlı finansal sistemlere ve sürdürülebilir ekonomik büyüme oranlarına sahip olmak oldukça önemlidir. Sürdürülebilir ekonomik büyüme oranlarına ulaşılabilmesinde çeşitli faktörler rol oynamaktadır. Bu çalışmada bu faktörlerden biri olarak finansal gelişmişlik düzeyi üzerinde durulmuştur. Literatürde, finansal gelişmişlik düzeyi ile ekonomik büyüme arasındaki teorik ilişki iki önemli hipotez ile açıklanmaya çalışılmaktadır. Bunlar “arz öncülüğü” hipotezi (supply-leading hypothesis) ile “talep takibi” hipotezidir (demand-following hypothesis) (Hosny, 2012). Arz öncülüğü hipotezine göre finansal gelişmişlik düzeyinin artması ekonomik büyümenin de artmasını sağlamaktadır. Çünkü, makro açıdan yaklaşıldığında finansal sistemin gelişmesi kaynakların etkin dağılımının sağlanması açısından oldukça önemlidir. Etkin kaynak dağılımının sağlanması da ekonomik birimlerin yatırım ve tasarruf kararlarını etkileyerek ekonomik büyüme üzerinde pozitif bir etki yaratmaktadır. Mikro açıdan yaklaşıldığında ise gelişen finansal sistemler kredi piyasalarının etkin işleyişi, daha doğru yatırım kararlarının verilmesi, etkin proje finansmanı, finansal risklerin yönetimi ve teknolojik yeniliklerin desteklenmesi gibi kanallar aracılığı ile ekonomik gelişimin daha istikrarlı hale gelmesini sağlayabilmektedir. Talep takibi hipotezine göre ise ekonomik gelişmişlik düzeyinin artması finansal sistemin gelişmesini sağlamaktadır. Bir diğer ifade ile bu hipoteze göre önce ekonomik büyüme gerçekleşmekte ardından finansal sistem bu gelişmeyi takip etmektedir. Çünkü, ekonomi büyüyüp geliştikçe finansal sisteme olan talep ve ihtiyaç artmakta finansal sistem de yeni piyasa ve ürünler ile bu talebe karşılık vermeye çalışırken kendi gelişimini sağlamaktadır (Khan & Senhadji, 2000; Bhattacharya & Sivasubramanian, 2003; Hosny, 2012).

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, onderbuber@gmail.com

² Dr. Öğr. Üyesi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, celalkzldere@gmail.com

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Bu alışmada Dünya Bankası sınıflandırması dikkate alınarak dört farklı gelir grubuna ait toplam 94 ülke için finansal gelişmişlik düzeyi ile ekonomik büyüme arasındaki uzun dönemli ilişki incelenmiştir. Değişkenler arasındaki koentegrasyon analizinde Kao (1999) panel koentegrasyon testinden uzun dönem parametre tahmininde panel FMOLS, DOLS ve OLS tahmincilerinden yararlanılmıştır. Uzun dönemli nedensellik analizinde ise panel ARDL modeli kapsamında PMG ve MG tahmincilerine bağlı olarak elde edilen hata düzeltme terimleri üzerinde durulmuştur. Çalışma bulguları, uzun dönemde st orta, alt orta ve düşük gelirli ülkelerde ekonomik büyümenin finansal gelişmişlik düzeyini etkilediğine işaret etmektedir. Bu nedenle, bu ülkelerde finansal gelişmişlik düzeyinin artırılabilmesi için istikrarlı ve sürdürülebilir ekonomik büyüme oranlarına sahip olunmasının önemli olduğu anlaşılmaktadır. Yüksek gelirli ülkelerde ise uzun dönemde değişkenler arasında karşılıklı bir etkileşimin söz konusu olduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla, ekonomilerin belli bir büyüklüğe ulaştıktan sonra finansal gelişmişlik düzeyinin de ekonomik büyümeyi etkileyen bir değişken haline geldiği anlaşılmaktadır.

KAYNAKLAR

- Alves, D.C.O. & Bueno, R.D. (2003). Short-run, long-run and cross elasticities of gasoline demand in Brazil. *Energy Economics*, 25,191-199.
- Ang, J.B. & McKibbin, W.J. (2007). Financial liberalization, financial sector development and growth: Evidence from Malaysia. *Journal of Development Economics*, 84, 215–233
- Bhattacharya, P. & Sivasubramanian, M.N. (2003). Financial development and economic growth in India: 1970-1970 to 1998-1999. *Applied Financial Economics*, 13, 925-929.
- Bondia, R., Ghosh, S. & Kanjilal, K. (2016). International crude oil prices and stock prices of clean energy and technology companies: Evidence from non-linear cointegration tests with unknown structural breaks. *Energy*, 101(15), 558-565.
- Breitung, J.(2000). The local power of some unit root tests for panel data. In B.H. Baltagi (Ed). *Advances in econometrics: nonstationary panels, panel cointegration and dynamic panels* . Amsterdam, the Netherlands: Elsevier.
- Herzer, D. & Strulik, H. (2017) Religiosity and income: A panel cointegration and causality analysis. *Applied Economics*, 49 (30), 2922-2938.
- Hlouskova, J. & Wagner, M. (2006). The performance of panel unit root and stationary tests:results from a large scale simulation study. *Econometrics Reviews*,25,85-116.
- Hosny, A.S. (2012). Financial development and economic growth in Egypt. *Macroeconomics and Finance in Emerging Market Economies*, 5(1), 60-75.
- Hsueh, S-J., Hu, Y-H. & Tu, C-H. (2013). Economic growth and financial development in Asian countries: A bootstrap panel Granger causality analysis. *Economic Modelling*, 32, 294–301

- Kao, C.(1999). Spurious regression and residual-based tests for cointegration in panel data. *Journal of Econometrics*, 90, 1-44.
- Kar, M., Nazlıoğlu, Ő. & Ağır, H. (2011). Financial development and economic growth nexus in the MENA countries: Bootstrap panel granger causality analysis. *Economic Modelling* 28, 685–693
- Khan, M.S. & Senhadji, A.S. (2000). Financial development and economic growth: An overview. *IMF Working Paper, WP/00/209*. file:///C:/Users/asus/Downloads/_wp00209%20(1).pdf
- Liu, W-C. & Hsu, C-M. (2006). The role of financial development in economic growth: The experiences of Taiwan, Korea, and Japan. *Journal of Asian Economics*, 17, 667–690.
- Nyamongoa, E.M., Misatib, R.N., Kipyegonb, L. & Ndirangua, L. (2012). Remittances, financial development and economic growth in Africa. *Journal of Economics and Business*, 64, 240–260
- Peia,O. & Roszbach, K.(2015). Finance and growth: Time series evidence on causality. *Journal of Financial Stability*, 19, 105–118
- Perron, P. (1989). The great crash, the oil price shock, and the unit root hypothesis. *Econometrica*, 57 (6), 1361-1401.
- Pesaran, M. H., Shin, Y. & Smith, R.P. (1999). Pooled Mean Group Estimation of Dynamics Heterogeneous Panels. *Journal of the American Statistical Association*, 94,621-634.
- Pesaran, M. H., Shin, Y. & Smith, R. P. (1997). Estimating Long-Run Relationships in Dynamic Heterogeneous Panels. *DAE Working Papers Amalgamated Series 9721*.
- Pesaran, M.H. & Smith, R.P. (1995). Estimating long-run relationships from dynamic heterogeneous panels. *Journal of Econometrics*, 68, 79-113.
- Samargandi, N., Fidrmuc, J. & Ghosh, S. (2015). Is the relationship between financial development and economic growth monotonic? Evidence from a sample of middle-income countries. *World Development*, 68, 66–81, 2015.
- Stock, J. H. (1987). Asymptotic properties of a least squares estimator of cointegration vectors. *Econometrica*, 55, 1035-1056.